

Сдружение Балканка - Доклад за посетени бентове и водохв. на територията на БДИБР през май 2026г.

2 съобщения

2 юни 2026г. в 1:29

До: Басейнова дирекция ИБР Пловдив <bd_plovdiv@earbd.bg>, cabinet.minister@moew.government.bg, m.kalugero@moew.government.bg, edno_gishe@moew.government.bg, БДЗБР <bdblg@wabd.bg>, dunavbd@bldr.org, office <office@iara.government.bg>, RIOSV-Smolyan <riosv-smolyan@mbox.contact.bg>, bdvarna@bsbd.bg

Уважаеми дами и господа,

В качеството си на председател на УС и отговорник по проблемите свързани с околната среда в Сдружение Балканка - гр.София, Ви информирам за следното: в изпълнение на програмата на Сдружението за спасяване на българските реки от убийственото влияние на ВЕЦ/МВЕЦ и всякакви водохващания у нас, във връзка с поетия ангажимент да помагаме на структурите на МОСВ и БД, изпращам доклад за посетени водохващания в периода 11-13.07.2025г. във водосбора на река Марица и река Арда, област Смолян, разположени на територията на **БДУВ - ИБР**.

Моля да получим входящ номер от БДИБР, РИОСВ Смолян и ИАРА!

Молим да разгледате внимателно, защото докато ние си седим вкъщи, животът в реките изнемогва (там, където изобщо е останал) а в случая ще стане въпрос и за места, където той е напълно ликвидиран. Моля, прочетете докрай, защото това е приказката за българските реки след 16 години ПУРБ-ове, след 26 години ЗВ, при налични ЗБР, ЗОПОЕЩ, ЗООС и при налично МОСВ.

Настоящият доклад е насочен специално до **БДУВ-ИБР**, но го пращаме до всички БД, с една единствена цел: да виждат какво се случва навсякъде. Нашите проверки нямат друга цел освен една единствена: опазване на местообитанията, чрез повишаване на информираността сред обществото и компетентните органи и засилване контрола над ползвателите на вода, защото явно те не могат да се самоконтролират.

Обръщаме се и към министъра на околната среда и водите - вижте, какво се установява на терен. За всички тези места, сме подавали сигнали с повече от 10 години, а бездействието при тежък рецидив доведе до пълното ликвидиране на местообитания и видове в защитените територии и зони, които са защитени само на хартия!

На 18.05.2026г. в Смолян се проведе едно важно събитие, посветено на опознаването и опазването на местния вид пъстърва от Егейски водосбор, с който ние, заедно с Национален Природонаучен музей - София работим от години. Покрай събитието имаме известни часове на разположение да пообиколим в Смолянската околия, за да търсим този ценен вид в неговото потенциално естествено местообитание. За съжаление, в посетените 3 реки видът не беше регистриран, но за сметка на това се натъкнахме на обичайното - деградирани речни местообитания заради изградени мВЕЦ и всякакви бентове със знайни и незнайни потребности. Ето защо последователно ще ви запознаем с някои от тях, които намираме за особено интересни, а с останалите прегради по реките ще имаме възможността да ви запознаем по-натат. През тази година ние доброволстваме по един проект за картиране преградите по водосбора на река Арда, като до този момент сме установили толкова много прегради, че не е изненада, че не успяхме да открием видът *Salmo macedonicus* там, където трябваше да го има. В съчетание и с куп други практики, като отравяне от всякакви източници(минна дейност, канализации, ВЕЦ); пресушавания; браконерство(особено улеснено поради "барьерния ефект"), както и зарибяване с чуждоземни видове, пред нас се разкрива картина с огромен кумулативен ефект, който е крайно подценен и недооценен - прилагаме една съвсем груба визуализация на част от стотината прегради, които до този момент сме регистрирали по река Арда в Смолянско, но броят им постоянно нараства!

мВЕЦ Черна, река Черна, 18.05.2026г.

(Предходно посещение е от 09.2021г., когато реката в маловодие е била ликвидирана! - виж в сайта)
Посещението е след дъждове и при пролетно снеготопене. Нивото на реката е високо, като шлюзовете са спуснати, но баражът прелива отвсякъде, включително и през утаителната камера, защото вероятно централата не работи. От последното ни посещение е извършена реконструкция на рибния проход, като старият рибен проход, който не ставаше за нищо, е удължен с 15m, като новият е реализиран отново стъпаловиден **в нарушение на екологичната оценка на действащ ПУРБ**. Новият рибен проход

представлява стъпаловиден бетонов улей, врязан в стената, като изходът от рибния проход е задръстен с клони, а входът е вдигнат на най-малко 1,2м над реката, което е проблем. Освен това изходът на рибния проход при стената не е изпълнен под нивото на водовземните органи, както би трябвало да бъде. Това по дефиниция означава, че ако в маловодието или при по-ниски нива на реката не бъде вдигнат шлюза, водата ще попада към утаителната камера, но е напълно възможно през "рибния проход" да не протичава вода и реката да бъде пресушена така, както и преди сме установявали(виж на линка долу). Освен това, подобен тип стъпаловидни и доста дълги рибни проходи са доказали своята неефективност във времето. Дори някоя риба да мине, то за рибите съществува голям риск при скачане, за да преодолеят стъпалата, в турбулентния поток да скачат извън улея и да падат на бетона отстрани. При по-ниски нива на реката, когато бетонът отстрани е сух, това ще означава сигурна смърт. Да не говорим за други детайли, на които би трябвало да отговаря реконструкцията в съответствие с изискванията на екологичната оценка на действащ ПУРБ, която е правена след последните ни сигнали от 2021г.

Изобщо от 2015г. до сега не се сещаме дори за 1 реконструкция, при която да са спазени изискванията на екологичната оценка на ПУРБ, а това би трябвало да е съгласувано от ИАРА и от БДИБР.

С направеното наблюдение можете да се запознаете от снимките и видео материалите качени в нашия сайт: <https://dams.reki.bg/0323-dam/2026-05-18>

Координати на водохващането: 41.574574,24.644555

!!! Водохващането попада в две защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000:

- защитена зона "Родопи Западни" с код BG0001030 по Директивата за хабитатите;
- защитена зона "Триград - Мурсалица" с код BG0002113 по Директивата за птиците.

мВЕЦ Хубча, река Бяла, 17.05.2026г.

(Предходно наше посещение е от 23.08.2020г., когато реката след водохващането е била напълно ликвидирана - виж в сайта)

Посещението е при нормално ниво за сезона, след дъждове и при пролетно снеготопене. Река Бяла изчезва след централата, която открадва на практика всичката вода. През нещото наречено "рибен проход" едва прецърцорват някакви пет капки вода и реката е буквално оставена на застояли локви. Не е извършвана реконструкция от предходното ни посещение и рибният проход е все толкова абсурден.

С направеното наблюдение можете да се запознаете от снимките и видео материалите качени в нашия сайт: <https://dams.reki.bg/0310-dam/2026-05-17>

Координати на водохващането: 41.633277,24.761027

Внимание!: 200м под това водохващане има друг бент и зоната е оградена с телена ограда, на която е записано "Санитарно-охраняема зона". Трудно е да се определи дали това водовземно съоръжение изобщо се използва за някакви цели, но водата, която достигаше до него беше абсолютно оскъдна и с видимо лошо качество, заради влошена проточност, а освен това, това водовземане е разположено в зоната на деривацията за ВЕЦ, т.е. дори ВЕЦ да спазваше определените минимални количества и в реката да имаше някаква вода, то към тази точка не би трябвало те да се отнемат, нали така?! Защото Закона за водите важи и към тази точка, нали така?! А уж питейно-битовото водоснабдяване се извършва приоритетно и уж най-приоритетно е осигуряването на води за съществуването на живота в реката. Ето снимка и на това съоръжение от разстояние:

Бент на река Глогинско дере, 17.05.2026г.

Координати на съоръжението: 41.686659, 24.968356

Това е нашият втори сигнал за това място. Предходно наше посещение е от 12.07.2025г., за което сме подали сигнал с вх.№РД-10-199/17.07.2025г., за което от БДИБР са ни върнали отговор с писмо изх.№РД-10-199(7)/09.08.2025г. По тяхна информация това съоръжение не е известно на БД и затова е било изпратено писмо до община Баните. Моля да ни информирате, какво беше заключението от извършената проверка и дали биха се предприели някакви последващи действия. Всеки случай, това което ни направи впечатление е, че при посещението през месец юли 2025г. през водохващането при хипермаловодие протичат някакви водни количества през затворния орган, докато при сегашното посещение, което беше при много високи нива на водите в реката, водите преливаха отвсякъде другаде, но не и през затворния орган. Това на нас лично ни говори, че явно някой оперира с това водохващане, от което видимо тръгва и една тръба на десния бряг на реката.

Всеки случай ние не намерихме данни в регистъра на БДИБР за издадени разрешителни по Закона за водите, което би означавало, че някой извършва незаконно водовземане с незаконно съоръжение, което принципно подлежи на премахване след провеждане на съответната процедура. Освен това деянието е състав на престъпление по чл.353ж от НК. Ето две снимки от 07.2025 и от сега - 05.2026г.:

Пак обръщаме внимание на отвора в долния десен ъгъл, където през 07.2025г. протича вода, а сега, при много високи води там беше сухо, което означава, че затворният орган е бил в различно положение при двете посещения.

Втори масивен стоманобетонов бент на река Глогинско дере, 17.05.2026г.

Координати на съоръжението: 41.682686, 24.970338

Това водовземно съоръжение посещаваме за пръв път. Не бихме могли да скрием учудването си от огромното масивно съоръжение, изградено в реката. Височината му е от порядъка на 12-15м, ширина на короната около 25м. Разположено е на около 500м по-надолу по течението на реката. Отново като за горното липсват всякакви данни в регистъра на разрешителните по Закона за водите на БДИБР. Водовземното съоръжение отнемаше вода, а единственият потребител на вода, в който очевидно постъпваха водни количества, е разположен на около 150м по-надолу - рибарник, за който отново пак казваме, липсват данни за ползване на ПВО, но във всичките басейни имаше вода.

Цялото задбаражно езеро е задръстено с наноси, като няма да изпадаме в подробности това какъв проблем и каква екологична бомба е за реката! Да не говорим, че осигуреността на тази стоманобетонна стена при земетръс и други динамични въздействия е неизвестна. Съоръжението изглежда старо и неподдържано, сякаш е там от най-малко 20-30години.

Прилагаме подробен снимков и видео материал, онагледяваш наблюдението: <https://drive.google.com/drive/folders/1camrngYiZw1sd92Cq0G3T2Fz2fx-hCCU?usp=sharing>

Моля да се загледате в онова диагонално нещо, успоредно на стената, което е цялото в турболентен воден поток. Това е "рибният проход", който пак някой хидроинженер е сънувал, а друг му е разрешил. Директно отива за показване на най-абсурдните рибни проходи на планетата.

!!! И двата огромни бента на река Глогинско дере попадат в две защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000:

- защитена зона "Родопи Средни" с код BG0001031 по Директивата за хабитатите;
- защитена зона "Доброостан" с код BG0002073 по Директивата за птиците.

По реката бяха регистрирани още поне 3 бента с височина до 1m, които биха могли да бъдат преграда за рибите в определени моменти, определени възрасти и други условия. Установени бяха и чуждоземни видове риба и нито един екземпляр от местната речна фауна.

Поздрави,